

LAUSUNTO

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi valtakunnallisista työvoimapula-aloista

Lausunnonantaja Teknologiateollisuus ry
Diaarinumero VN/19315/2026
Päiväys 25.9.2026

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa. Asetuksen tavoite mahdollistaa työntekijän oleskeluluvan haltijan työnteko-oikeus aidosti todetulla työvoimapula-alalla on sinänsä ymmärrettävä ja kannatettava. Esitetty valtakunnallisten työvoimapula-alojen määrittelytapa on kuitenkin liian jäykkä eikä tunnista riittävästi työmarkkinoiden alueellista ja toimialakohtaista rakennetta. Tämän seurauksena asetukseen ehdotettu viiden ammattialan luettelo jää kapeaksi eikä vastaa yritysten kokemia todellisia työvoiman saatavuusongelmia.

Laadullisen työvoimapulan huomioiminen ei käytännössä toteudu

Valtakunnalliset työvoimapula-alat määritellään yhtäältä avointen työpaikkojen ja työttömien työnhakijoiden määriin perustuvan tilastollisen tarkastelun sekä toisaalta alueellisiin työvoimalinjauksiin perustuvan laadullisen tarkastelun avulla.

Laadullisen työvoimapulan arvioinnissa ammattiryhmän edellytetään sisältyvän sellaisten alueiden työvoimalinjauksiin, jotka edustavat vähintään 90:tä prosenttia Suomen työvoimasta. Perustelumistion mukaan yksikään ammattiryhmä ei ylitä tätä raja-arvoa. Näin laadullisen työvoimapulan tunnistamiseksi muodostettu tarkastelutapa ei käytännössä vaikuta asetuksen sisältöön lainkaan.

Teknologiateollisuus ry pitää 90 prosentin raja-arvoa ylimitoitettuna. Jos laadullisen työvoimapulan perusteella yksikään ammattiryhmä ei voi tulla valituksi, menetelmä ei tosiasiallisesti täydennä määrällistä tarkastelua eikä tunnista tilanteita, joissa työttömien työnhakijoiden määrä ei kuvaa tehtäviin tosiasiallisesti käytettävissä olevan ja soveltuvan työvoiman määrää.

Korkea yleinen työttömyys ei poista osaamiseen, ammattiin tai sijaintiin liittyviä kohtaanto-ongelmia. Merkittävää työvoimapulaa voi esiintyä tietyillä aloilla ja alueilla samanaikaisesti korkean kokonaistyöttömyyden kanssa. Jos työllisyydenhoito ei onnistu torjumaan kohtaanto-ongelmaa tehokkaasti, ei siitä pidä rankaista yrityksiä vaikeuttamalla niiden rekrytointimahdollisuuksia.

Menetelmä ei tunnista teollisuuden alueellista rakennetta

Määrittelytavan ongelmat näkyvät erityisen selvästi teknologiateollisuuden keskeisten ammattien kohdalla. Perustelumistion mukaan hitsaajat ja kaasuleikkaajat sekä koneenasettajat ja koneistajat on mainittu 13

elinvoimakeskusten työvoimalinjauksissa. Molempien ammattiryhmien valtakunnalliseksi kattavuudeksi muodostuu kuitenkin ”vain” 46 prosenttia, minkä vuoksi ne jäävät asetuksen ulkopuolelle.

Työvoiman kokonaismäärällä painotettu kattavuus ei ota riittävästi huomioon teollisen toiminnan maantieteellistä sijoittumista. Teknologiateollisuuden yritykset ja niiden työvoimatarpeet sijoittuvat eri puolille Suomea, usein myös suurimpien yleisten työmarkkina-alueiden ulkopuolelle. Menetelmä antaa suhteettoman suuren painoarvon väestöltään ja työvoimaltaan suurimmille alueille ja voi siksi jättää laajasti eri teollisuusalueilla esiintyvän työvoimapulan tunnistamatta.

Ammatin esiintyminen 13 alueellisessa työvoimalinjauksessa osoittaa, ettei kyse ole yksittäisestä paikallisesta tai satunnaisesta saatavuusongelmasta.

Teknologiateollisuus ry pitää ongelmallisena, että tällaiset ammattiryhmät jäävät listan ulkopuolelle yksinomaan työvoimaosuuteen perustuvan raja-arvon vuoksi.

Teknologiateollisuus ry esittää, että alueellisten linjausten kattavuutta arvioitaisiin työvoimaosuuden lisäksi niiden alueiden lukumäärän sekä kyseisen toimialan ja työpaikkojen tosiasiallisen maantieteellisen sijoittumisen perusteella. Hitsaajien ja kaasuleikkaajien sekä koneenasettajien ja koneistajien sisällyttäminen asetukseen tulee arvioida uudelleen.

Määrällistä tarkastelua tulee monipuolistaa

Myös määrällinen tarkastelu on nykyisessä muodossaan liian mekaaninen.

Työvoimapulan volyymi määritellään vähentämällä työttömien työnhakijoiden määrä avoimien työpaikkojen määrästä yhden tarkasteluajankohdan tietojen perusteella.

Työttömien työnhakijoiden lukumäärä ei sellaisenaan kerro, kuinka monella henkilöllä on avoimissa tehtävissä tarvittava osaaminen, työkokemus, pätevyys tai tosiasiallinen mahdollisuus ottaa työ vastaan. Avoimia työpaikkoja koskevat tilastot eivät myöskään kata kaikkea yritysten työvoiman kysyntää. Erityisesti yritysten jatkuvat rekrytointitarpeet, suorahaun ja henkilöstöpalveluyritysten kautta toteutettavat rekrytoinnit sekä tuleviin investointeihin liittyvät osaajatarpeet voivat jäädä tilastojen ulkopuolelle.

Arvioinnissa tulisi hyödyntää yksittäisen tarkasteluajankohdan sijasta pidemmän ajanjakson tietoja. Lisäksi tulisi tarkastella muun muassa rekrytointien kestoa, täyttämättä jääneiden työpaikkojen määrää, työnhakijoiden osaamisen vastaavuutta sekä työnantajien kokemia rekrytointivaikeuksia. Nykyisessä digitaalisessa maailmassa olisi mahdollista saada määrittelyn tueksi huomattavasti laadukkaampaa dataa. Työnantajien ja työmarkkinaosapuolten havainnoille tulee niin ikään antaa arvioinnissa nykyistä suurempi painoarvo.

Asetuksen ajantasaisuus on varmistettava

Asetus ehdotetaan säädettäväksi toistaiseksi voimassa olevaksi, ja sitä muutettaisiin tilanteen mukaan. Teknologiateollisuus pitää tärkeänä, että työvoimapula-alojen luettelo tarkistetaan ennalta määritellyin ja säännöllisin väliajoin, esimerkiksi vähintään kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi listaa on voitava

päivittää nopeasti silloin, kun työmarkkinatilanteessa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Määrittelykriteerien, käytettyjen aineistojen ja raja-arvojen tulee olla avoimia ja ennakoitavia. Menetelmästä tulisi julkaista myös vaikutus- tai herkkyystarkastelu, josta ilmenee, miten erilaiset perustellut raja-arvot vaikuttaisivat työvoimapula-alojen luetteloon.

Yhteenveto

Teknologiateollisuus esittää, että:

1. Laadullisessa tarkastelussa käytetty 90 prosentin raja-arvo arvioidaan uudelleen.
2. Alueellista kattavuutta arvioidaan työvoimaosuuden lisäksi alueiden lukumäärän sekä toimialojen tosiasiallisen sijoittumisen perusteella.
3. Määrällisessä tarkastelussa hyödynnetään pidemmän aikavälin tietoja ja nykyistä monipuolisempia työvoiman saatavuutta kuvaavia mittareita.
4. Hitsaajien ja kaasuleikkaajien sekä koneenasettajien ja koneistajien sisällyttäminen asetukseen arvioidaan uudelleen.
5. Asetuksen tarkistamiselle määritellään säännöllinen aikataulu tai vähintään turvataan, että asetusta kyetään tarkistamaan ketterästi tilanteiden muuttuessa.

Mikäli ulkomaalaislain vaatimus työvoiman saatavuusongelmista "koko valtakunnan alueella" estää työmarkkinoiden todellisuutta paremmin vastaavan asetuksen laatimisen, tulee myös ulkomaalaislain 72 c §:n muutostarvetta arvioida. Sääntelyn tarkoitusta palvelisi paremmin määritelmä, joka mahdollistaisi valtakunnallisesti merkittävien tai useilla alueilla todennettujen työvoimapula-alojen huomioon ottamisen.

Helsingissä 25.9.2026

Teknologiateollisuus ry

Lisätiedot: Johtava asiantuntija Eero Hiidenvuori,
eero.hiidenvuori@teknologiateollisuus.fi